

Ljus på ån

Under Konstens vecka arrangerades föreläsningar om ljussättning samt workshopen Ljus på ån i Sundsvall. Aktiviteterna var ett samarbete mellan Svensk Form Västernorrland, konstkonsulenten, Läns museet, Mittuniversitetet, Design i Västernorrland och Sundsvalls kommun.

Ljusdesignern Anders Winell ledde workshopen. Med en bakgrund som elingenjör och tekniker har han jobbat med ljus i 30 år, bland annat som ljussättare på tv och med produktutveckling hos Louis Poulsen. Nu undervisar han i ljussättning på Konstfack.

– Om en konstnär gör en gestaltning utan att kunna någonting om ljus, är det lätt att hamna i händerna på teknikerna. Då kan det bli fel typ av armaturer, fel ljuskälla och fel karaktär på ljussättningen. Men om konstnärerna eller arkitekterna har teknisk kunskap kan de ställa krav, säger Anders Winell.

Utan kunskap om ljus finns risken att verket inte ser ut som det gjorde i ateljén när det ställs ut. Anders Winell berättar om Moderna museet, där ett gult trägolv reflekterade ljuset från takbelysningen mot konstverken och gav dem en gulaktig ton. Nu har museets golv målats med gråvit lasyr.

På Konstfack får alla som börjar där (utom konsteleverna!) tre veckors introduktion i ljus och färg.

– Sedan, när de kommer ut kan de ställa de rätta kraven på ljussättning i de projekt de jobbar med, säger Anders Winell.

Tre teman

På torsdagskvällen fick ett 20-tal föranmälda designstudenter, konstnärer, arkitekter, konsthantverkare med flera göra ett fullskaleprov och ljussätta ett i vanliga fall tämligen mörklagd område längs Selångersån. De delades in i tre grupper som fick var sitt tema och var sin plats att hålla till på längs gångvägen från Sporthallen mot Sundsvalls centrum. Temat Romantik belystes i Millennieparken, Rock'n roll i slänten mot ån och Rädsla skuggade fasaderna på Emhart AB:s långa tegelbyggnad.

– Jag har aldrig hållit på med ljussättning tidigare, men det är spännande och intressant. Det var mycket svårare än jag kunde föreställa mig, sa en av deltagarna, konstnären Lisbeth Malm.

Hon och flera andra beskrev arbetet som kreativt och roligt. Resultaten av de olika gruppernas arbeten blev också effektfulla, trots relativt enkel teknik. Varje grupp hade utrustats med tolv armaturer, en ljusdimmer, olika typer av stativ, klämmor och färgfilter.

– Utrustningen gjorde jag i ordning för många år sedan för säljare på Louis Poulsen som aldrig hade tagit i en lampa. Övningen är nyttigt, men resan dit är viktigare än slutresultatet, säger Anders Winell.

Fullsatt föreläsningssal

Tidigare på dagen hade han i en fullsatt föreläsningssal på Mittuniversitetet rätt ut de tekniska begreppen kring ljussättning och färgåtergivning. Där gavs också en förklaring till varför vissa färger inte syns i butikernas provrum.

– När det gäller färgåtergivning finns inget bra alternativ till glödljus eller dagsljus. Miljölampor klarar inte jordfärger. Inte ens så kallade dagsljuslysrör kan ge samma färgåtergivning som dagsljus, sa Anders Winell.

Andra föreläsare var konstnärerna Janne Björkman och Liza W Carlsson som i en underhållande inspelad dialog berättade om den konstnärliga metod de använde när de ljussatte skorstenarna på Kubal. Roland Lundberg från Sundsvalls kommuns fastighetskontor talade om kommunens belysning av Stenstaden och Inre hamnen. Trots dessa lyckade belysningsprojekt planerar kommunen att släcka ner delar av gatubelysningen för att spara pengar (se www.sundsvall.se, sök på Belysningsstrategi).

Trotsade höstkylan

Även resultatet av workshopen lockade till sig en intresserad publik. Trots höstkylan promenerade människor längs Selångersån för att se ljussättningarna i kvällsmörkret, ända tills att elgeneratorn stängdes av. På plats fanns också läns museet Murberget som visade konstfilm utomhus.

Text och foto: Karin Kämsby